
SİYASET FELSEFESİ

KISA ÖZET

FEL304U

1. Ünite - Liberalizm ve Toplulukçuluk

GİRİŞ

Günümüzün siyaset felsefesine karakterini veren tartışmaların başında kuşkusuz liberal ve toplulukçu düşünce biçimleri arasındaki tartışma gelmektedir. Bu tartışmanın öne çıkışındaki en önemli etken, 20. yüzyılın son çeyreğine değin hâkim olan liberalizm-Marksizm ideolojik kamplaşmasının, 1980'lerin sonunda sosyalizmin uygulama alanında güç kaybetmesiyle son bulmasıdır. Ancak liberalizm-Marksizm kutuplaşması sırasında giderek değerini yitiren ve yerini reel siyasetin planlanması görevini üstlenen uluslararası ilişkiler disiplinine bırakan siyaset felsefesinin, sosyalizmin gerilemesinin ardından geri dönüşü, Fukuyama'nın tezini yanlışlayan yeni eleştiri odaklarını da beraberinde getirir. Böylece siyaset felsefesinin yarattığı eleştirel gelenek, liberalizme yönelik içkin ve aşkın yeni tartışmaların yolunu açar.

Liberalizmin içkin eleştirisinin en sarsıcı olanı, özellikle 1970 yılında *Bir Adalet Kuramı* eseriyle John Rawls'tan gelir. Rawls, ideolojik kamplaşmalarla geçen yaklaşık yüzyıl boyunca bilinçli olarak bazı sorunları görmezden gelme eğiliminde olan liberalizmi, özellikle adalet kavramı konusundaki eksiklikleri nedeniyle eleştirir. Klasik liberalizmin temelini oluşturan faydacı bakış açısının eksikliklerini dile getiren Rawls, liberalizmin yenilenmesine yol açmakla kalmaz, aynı zamanda liberalizmin ihmal ettiği temaları ortaya koyan alternatif düşüncelerin olanaklılığını gözler önüne sererek siyaset felsefesinin geri dönüş yolunu açar. Liberalizme yönelik aşkın eleştirileriyse büyük ölçüde, 20. yüzyılın başında, sosyal bilimcilerin "metodolojik çaresizliği"yle açıklamak olanaklıdır. Bu çaresizliğin kaynağında, 19. yüzyılın sonlarından başlamak üzere 20.yüzyılın ortalarına değin hüküm süren liberalizm-Marksizm eksenli siyasal açıklama modellerinin, modernliğin kimliklere ve etnisiteye karşı mesafeli tutumunu ortak bir bakış açısı olarak benimsemiş olmaları yatar. Ancak 1980'lerin sonlarına gelindiğinde, siyasal yaklaşımlarını, dünyanın iki kutuplu olarak bölünmüşlüğünden hareketle oluşturan sosyal bilimcilerin ön kabullerini yeniden gözden geçirmeye zorlayan değişimler yaşanır.

2

LIBERALİZM

Bir siyasal ideoloji olarak liberalizm, diğer büyük ideolojiler gibi 19. yüzyılın bir ürünüdür. Liberal görüşlerin kaynağına ilişkin iki farklı açıklama söz konusudur.

Bu açıklamalardan ilki cumhuriyetçilere aittir.

- Bu bakış açısına göre liberalizm, devlet özgürlüğü ve birey özgürlüğünü birleştiren cumhuriyetçi geleneğin, yalnızca birey özgürlüğüne dair olan yanını öne çıkartarak devletle bireyin karşılıklı ilişkisini asgari düzeye indirir. Böylece liberalizm, çağdaş dünyaya karakterini veren "birey" kavramını armağan etmiş olur.
- Öte yandan liberalizme kaynak arayışı, cumhuriyetçilerin argümanlarından daha sık karşılaşılan biçimiyle, burjuvazinin ilerletici bir sınıf olarak tarih sahnesine çıkışıyla ilişkilendirilir. Bu bakış açısından liberal düşünce geleneği, Avrupa'da feodalizmin çöküşünün ve feodal düzenin aristokratik değerlerine muhalefet eden burjuvazinin ekonomik çıkar arayışının siyasal bir uzantısıdır. Başka bir deyişle, liberalizm, statüye ve statü gereği doğan sınıfsal farkların konformizm adına sürdürülmesine bir karşı çıkıştır. Bu haliyle liberalizm, mutlak monarşinin ve toprak mülkiyetine sahip aristokratların yerleşik iktidarıyla çatışma halindeki orta sınıfın siyasal ve ekonomik özgürlüklere ilişkin özlemlerini yansıtır.

Liberalizmin doğuşuna kaynaklık eden bu özgürlük taleplerinin belirginleştiği temel eleştiri, iktidarın kaynağı sorunuyla iç içe belirir. Mutlakçı yönetimlerin iktidarlarını ilahi bir hakka dayandıran varsayımları karşısında, iktidarın kökenine bireylerin ortak iradelerini yerleştiren siyasal liberalizm, önce anayasallık, daha sonraları ise temsili demokrasi savunularıyla biçimlenerek, varolan hiyerarşik düzenin değişimine yol açan devrimci bir bakış açısı sunar. Hem anayasallık düşüncesi hem de temsili demokrasi anlayışı, devleti sınırlandırarak siyasal ve ekonomik özgürlükleri korumanın birer aracıdır.

Yerleşik iktidar biçimine karşı başlatılan muhalefetin siyasal özgürlükle bağlantılı olarak beliren ekonomik nedeni ise, burjuvanın sahip olduğu sermayenin önünü açma isteğiyle ilişkilidir.

Keyfi bir yönetim ve feodal düzenin kalıntısı olan aristokratik zenginliğin özellikle 18. yüzyıldan itibaren büyük bir ivme kazanan ticari sermayenin gelişmesini engelliyor oluşu, dönemin tüccar burjuvalarının varolan geleneksel düzeni eleştirerek, yeni bir siyasal düzenleme talep etmelerinin nedenini oluşturur (bkz. Habermas 2000).

Talep edilen siyasal düzenleme, yerleşik iktidara karşı, parlamentolar ve muhalefet yoluyla burjuvaların, iktidarda söz sahibi oldukları ve keyfilik karşısında her türden yönetim mekanizmasını yasa ile sınırlandırdıkları rasyonel bir kurumsallaşmayı öngörür.

Özellikle liberalizmin özgürlük kavrayışının mülkiyet hakkını içererek ekonomiyle kurduğu yapısal bağlar, ileride liberalizmin, siyasal kazançlarını gölgede bırakarak, **laissez-faire** kapitalizminin kendisiyle özdeşleşen bir sosyoekonomik düzenin savunulması olarak tanımlanmasına neden olacaktır.

Liberalizmin Temel İlkeleri ve Liberal Devletin Dayanakları:

Bireycilik

Liberal ideolojinin merkezî teması bireyciliktir. Liberalizmin doğuşu sırasında sergilediği devrimci tavır, aristokrasinin ayrıcalıklarını yok ederek bireyi geleneksel hiyerarşilerden kurtarmasında yatar. Aristokrasinin soya dayalı sınıfsallaşma anlayışının aksine, eşit bireylerden oluşan bir toplum kurma arzusundaki liberal düşünce geleneği, bireyleri akıl paydasında eşitleyerek toplumsal sınıfların oluşumunda liyakati başlıca değer kılar. Liberalizmin bireye yapmış olduğu aşırı vurgu, siyasal açıdan devlet ve birey arasındaki ilişkiyi belirlerken, iktisadi açıdan serbest piyasa ekonomisinin temelini oluşturur. Liberalizmin bireyciliği, belirli bir toplum içinde biçimlenen ve toplumun tarihsel kazanımlarıyla kurduğu kültürel ya da kimliksel değerleri kendinde barındıran “belirli bir kişi” tanımından uzaktır.

Locke’ta hak sahibi olarak tanımlanan liberal kuramın bireyciliği, özellikle klasik liberalizm olarak da anılan faydacı değişkeninin getirdiği tanımla, “(...) bireyin bencil, zorunlu olarak çıkarıcı ve kendi ayakları üzerinde durabilen bir varlık olduğu varsayımına dayanır”.

Klasik liberallerin tümüyle kendi çıkarları peşinde koşan bencil birey anlayışına karşın, modern liberaller ise insan doğasına dair daha iyimser görüşler benimserler.

Devleti tüm insanların kendi potansiyellerini açığa çıkarabilmesi için gerekli altyapıyı oluşturmakla görevlendiren modern liberaller, klasik liberal görüşte ihmal edilen ekonomik ve toplumsal eşitsizliklere karşı yeniden müdahaleci devlet tipini desteklerler.

Ancak yine de ister klasik isterse modern olsun, liberallerin, **bireyi, tüm toplumsal bağlarından ayrı ve kendine yeterli atomlar olarak betimlemeleri**, liberalizmi, cumhuriyetçi, sosyalist ya da toplulukçu kuramlardan ayırt eden en temel niteliklerinden birini oluşturur. Toplumcu ideolojilerin hemen hepsi toplum ya da topluluğa, siyasal, sosyal ya da ahlaki açıdan bireylerüstü bir rol atfederken; liberal kuram, ister siyasal isterse sosyal olsun her türden toplumsal yargıyı birey temelinde dile getiren metodolojik bireyciliğin yolunu takip eder.

Özgürlük

Bireye yaptığı vurgu, liberal kuramın özgürlük anlayışının da belirleyicisidir. Liberal ideolojinin en üstün siyasal değer kabul ettiği bireyin özgürlüğü, aynı zamanda liberalizmin 19. yüzyıldan başlayarak “ürkütücü derecedeki başarısı”nı sağlar. Nitekim faydacı ahlak anlayışını siyasal bir kurama dönüştürerek liberalizmin temellerini atan **John Stuart Mill**, her bireyin kendi bedeni ve zihni üzerinde egemen olduğunu ifade ettiği ünlü *Hürriyet Üzerine* adlı eserinin hemen ikinci cümlesinde “(...) bu deneme, toplum tarafından birey üzerinde meşru bir biçimde kullanılabilen iktidarın ‘niteliği ve sınırlarını’ konu edinmektedir” diyerek toplumya da devletin özgürlüğünü değil, bireyin müdahale görmeden eylemde bulunabileceği alanın sınırlarını araştırma amacında olduğunu açıklar.

Böylece bireyin özgürlük alanına odaklanan çalışmasıyla Mill, liberal özgürlüğün de tanımını verir. Bireyin özgürlüğü, toplum ya da devletten müdahale görmeden eylemde bulunduğu alandır. Mill'e göre bireylerin eylemlerine sınırlama getirilebilecek tek bir alan söz konusudur. Bu alan, hem Hobbes hem de Locke tarafı ndan da dile getirildiği üzere başkasının özgürlük alanına müdahale alanıdır.

Hobbes, *Leviathan*'da özgürlüğün tanımını şöyle yapar: “Özgürlük nedir. ÖZGÜRLÜK veya HÜRRIYET tam olarak, engelleme olmaması demektir; engelleme ile, hareketin önündeki dışsal engelleri kastediyorum; (...).Özgür olmak nedir. Kelimenin bu doğru ve tam olarak kabul edilen anlamına göre, ÖZGÜR bir insan, *gücü ve zekâsıyla yapmaya muktedir olduğu şeylerde, istediği şeyi yapması engellenmemiş olan birisidir*” (Hobbes 2004, s. 155). Özgürlüğü, devletin özgürlüğünden ayırt ederek, birey odaklı tanımlayan Hobbes'un bu kavramsallaştırması, daha sonra Benjamin Constant tarafından “modernlerin özgürlüğü” olarak adlandırılır.

20. yüzyılda ise, Hobbes ve Constant'ın izlerini takip eden Isaiah Berlin “İki Özgürlük Kavramı” başlıklı makalesiyle çağdaş dünyanın kavramsal haritasını da belirler. Berlin'in tarihüstü çözümlemesine göre özgürlüğün iki olanaklı biçimi bulunur: “negatif özgürlük” ve “pozitif özgürlük.”

“**Pozitif özgürlük**”, “seçtiğim şeyleri seçmeye beni yönelten müdahale ya da denetimin kaynağı”nın ne olduğu sorusuna yanıt ararken;

“**negatif özgürlük**” tanımını veren soru “başkalarının müdahalesine uğramaksızın yapmakta serbest olduğum şeyler”in alanını sorgular. Negatif özgürlük anlayışı, bireylerin, ancak dışarıdan hiçbir müdahale görmeksizin kendi çıkarlarının peşine düşebildikleri bir toplumsal alanın varlığında, doğal olan mülkiyet haklarını gerçekleştirebileceklerine dair ekonomik bir varsayıma yol açar. Bu varsayımın mantıksal sonucu, devletin ekonomik alana müdahalesi ne denli sınırlanırsa, bireyin özgürlüğünün de o denli artacağını gösterir. Liberallerin bireyin özgürlüğünün önündeki tüm engellerden kurtulma ısrarı, bir zorunluluk sonucu varolan devletin sınırlanmasını gerektirir.

4

Sınırlı Devlet Anlayışı

Negatif özgürlük anlayışı içerisinde bireylerin önlerindeki her türden engel ve kısıtlamalardan kurtulma çabası, iki açıdan devletin sınırlandırılmasını şart koşar. İlk olarak devlet, açık sınırlamalar getirerek bireylerin her türden müdahaleden uzak olması gerektiğine dair liberal inancı boşa çıkartabilir. İkinci olarak ise, devlet bireylerden kamu yükümlülükleri üstlenmelerini bekleyerek, doğal özgürlükleri sınırlamış olur.

Hak ve özgürlüklerin kaynağı olarak doğayı gösteren liberal kuramcılar için, bireylerin söz konusu hak ve özgürlükleri kullanımı ile devlete karşı yükümlülük üstlenmeleri arasında hiçbir doğrudan bağ bulunmaz. Doğal hak ve özgürlüklerin korunmasının bir diğer yolu ise, devletin keyfi yönetimini engellemek üzere, yöneten ve yönetilenlerin aynı yasaya tabi olmalarını gerektiren anayasal yönetimlerin benimsenmesidir. Anayasa, iktidarın boyutlarını tanımlarken etkinlik alanının da sınırlarını gösterir.

Anayasal yönetimlerin korunmasında iki türlü araç benimsemek mümkündür. Bu araçlardan birincisi, “hukukun üstünlüğü” ilkesinin anayasal düzenin temel dayanağı haline getirilmesidir. Böylece iktidarın eylemlerini ve etkinliklerini ortaya koydukları yasaların, bir üst yasa ile bağlanmış olması, anayasal yönetimlerin tipik özelliği olarak belirir. Anayasal yönetimlerin korunmasının ikinci aracı ise, modern biçimini Montesquieu'dan alan yasama-yürütme ve yargı arasındaki ayrımların korunmasıdır. Anayasallık ilkesinin yanı sıra, demokrasi anlayışı da devlet iktidarının sınırlarını çizmede bir diğer kontrol mekanizmasını oluşturur.

Liberal demokrasi kavrayışı, iktidarın halkın elinde bulundurulması anlamındaki eskilerin demokratik ilkesini, bireysel özgürlüğün değerine ve insan haklarına vurgu yapan liberal söylemle birleştirir

(Tunçel 2010, s. 32). Bu açıdan liberal demokrasiler iki karşıt ögenin melez hale gelmesinden doğarlar. Bir yanıyla iktidara katılımı öngören demokrasi, diğer yanıyla ise bireysel özgürlüğe saygı anlayışlarını barındıran liberal demokrasiler, kavram düzeyindeki karmaşasına ve uygulamadaki yetersizliklerine rağmen, siyasal iktidar için mücadele eden farklı çıkar odakları arasında, seçim ve rekabet ortamı yaratarak bir çeşit denge mekanizması oluştururlar.

Akılcılık

Liberalizmin, geleneksel düşünme biçimlerinden ve hiyerarşilerden kurtulma ideali, bireysel seçim ve kararlara duyduğu güven, aslen ardında yatan Aydınlanma projesinin bir parçası olmasıyla ilişkilidir.

Aydınlanma, insanın batıl inançlardan, önyargılardan ve cehaletten kurtularak, tüm değerlendirmelerini aklın ışığında yapması isteğinin ifadesidir. Aydınlanmanın dünyanın ve toplumun açıklanmasında aklın yol göstericiliğine dair inancı, liberalizmin bireye ve bireyin özgürlüğüne ilişkin bakış açısını da belirler. Liberal özgürlük anlayışı, bireyin kendisi için en iyi olanı tanımlama ve seçme yeteneğine vurgu yapar.

Aydınlanmanın en büyük armağanı olarak değerlendirilen rasyonalizmin, liberal kuramcılarının kuramlarına sinen bir diğer mirası da ilerleme düşüncesine duyulan inançta kendisini gösterir. Liberal bakış açısının akla duyduğu güven, bilimsel bilgi artışıyla her geçen gün dünyanın daha fazla açıklanabileceği, bilinebileceği düşünceleriyle perçinlenir. Böylece insan akli giderek önyargılardan, batıl inançlardan, buna bağlı gereksiz hiyerarşilerden kurtularak rasyonel biçimde örgütlenebilen bir toplumsal modeli gerçek hale getirebilir. Tüm bu ilerleme düşüncesi, eleştirel aklın sürekliliğinin ürünüdür. Özellikle Kant'ın aydınlanma tanımına damgasını vuran eleştirel akılcılık, kamusal alanın rasyonel örgütlenebilmesi için gereken tartışmacı kamunun ön koşuludur.

Hoşgörü

Bireylere tercih ettikleri iyi yaşam biçimi yaşama konusunda özgürlük tanıyan liberal düşünce geleneğinin sosyal açıdan ayırt edici niteliği ahlaki, kültürel ve siyasal farklılıkları kabul etmesidir. Devletin herhangi bir iyiyi savunmaksızın yansızlık anlayışı ve kişisel özerkliğe saygılı bir toplum yaratma amacı, bireylere farklılıkları nı ortaya koyma konusunda bir alan açarken, "hoşgörü"nü ahlaki ve sosyal bir ilke haline getirir. Hoşgörü kavramına ilişkin liberal yorumlar, özellikle 17. yüzyılda dini özgürlükleri savunma amacıyla, John Milton ve John Locke gibi yazarların eserinde biçimlenmiştir. Liberalizm, bir yanıyla evrensel bir yaşam arayışını ya da doğruluk idealini ifade ederken, diğer yanıyla farklı yaşam biçimleri arasındaki barış koşullarının aranmasıdır (Tunçel, 2010, s. 54). John Locke, Immanuel Kant, John Stuart Mill, çağdaş dünyada ise John Rawls'u dâhil edebileceğimiz bu bakış açısından insanlık için en iyi yaşam, aklın önderliğinde bulunacaktır. İnsan hakları temeli üzerinde yükselen liberal-demokratik bir kültür hedefindeki bu düşünürler, "hoşgörü"nü de bireylere ilişkin davranışları belirleyen temel bir değer olarak ele alırlar.

Adalet

Genel olarak bakıldığında adalet, Platon ve Aristoteles'ten bu yana herkesin hak ettiğini alması şeklindeki özel bir ahlaki yargı tipini gösterir. Herkese "gereken"ne ise onun verilmesi, adaletin başlıca amacıdır (Heywood 2007, s. 42). Liberal adalet kuramı bu ahlaki yargıyı, çeşitli bağlamlardaki eşitlik anlayışına dayalı olarak ifade eder.

Liberal kuramın ilk anlamdaki eşitlik kavrayışı, bireyci savunularından kaynaklanır. Bireylerin doğal haklara sahip olduğu inancındaki liberal kuramcılar açısından her bireyin "eşit ve özgür" doğması, tüm bireylerin eşit ahlaki değerde olduğu sonucunu doğurur. Bu sonuç, her insanın sadece insan olma sıfatıyla benzer bir saygıyı hak ettiği yolundaki inancı ortaya koyarak insan haklarının da temelini oluşturur.

Liberal kuramın ikinci anlamdaki eşitlik anlayışı, biçimsel eşitlik olarak da adlandırılabilir. Buna göre temel haklar açısından tüm bireyler eşittir ve aynı biçimsel statüden faydalanabilirler. Başka bir deyişle haklar, herhangi bir gruba ya da sınıfa ayrıcalık tanınmaksızın tüm bireyler arasında eşit olarak dağıtılmalıdır. Biçimsel eşitlik anlayışının uygulamada kendisini gösterdiği iki alan söz konusudur. siyasi eşitlikler ve yasal eşitlikler. Liberal kurama göre her birey hukuk önünde eşittir ve yasal çerçeveye ilgili olmayan etkenler, yasal karar alma süreci üzerinde hiçbir etkiye sahip olamazlar. Siyasi eşitliklerse, seçme ve seçilme haklarının her bireye aynı ölçüde eşit olmasıyla ilişkilidir.

Liberal kuramın eşitlik anlayışı üçüncü olarak kendisini “fırsat eşitliği” kavrayışında gösterir. Fırsat eşitliği bireylerin yetenek ve becerileri ölçüsünde toplumda istedikleri statülere ulaşabilmeleri anlamına gelir.

TOPLULUKÇULUK

Liberalizmin bireycilik ve özgürlük kavrayışları karşısında toplum ve eşitliğin savunusunu yapan sosyalizmin, SSCB'nin dağılmasının ardından giderek kuramsal tartışmalar içerisindeki ağırlığını yitirmesi, eleştirel perspektifin içerisinde de bir yeni-Toplulukçu düşünürlerin liberalizme yönelik eleştirileri, üç başlık altında toplanabilir:

- antropolojik eleştiri,
- normatif eleştiri ve
- adalet-iyi tartışması.

Toplulukçuluğun Temel Eleştirileri ve Dayanakları:

Antropolojik Eleştiriler

Liberaller ve cemaatçiler arasındaki tartışmanın belkemiğini aslında liberalizme yönelik normatif saptamaların eleştirisi oluşturur. Ancak toplulukçu geleneğin önde gelen isimlerinden Charles Taylor, normatif eleştirilerin kökeninde, liberalizmin bireyleri ontolojik açıdan yersiz-yurtsuz olarak tanımlamaları olduğunu ileri sürer. Taylor'a göre, bir adaletten söz edilecekse bunun ancak ontolojik olarak koşulların içindeki bireyler bağlamında anlamlı olabileceğini ileri sürer. Oysa liberal kuram bireyleri tüm toplumsal ve ilişkiler bağlamlarından kopartarak etnik, cinsiyet, kültür, siyaset ya da din gibi aidiyetlerini görmezden gelir. Böylece liberalizmin birey tanımının içeriğini dolduran bireyler, bir anlamda ontolojik olarak yok olan bireylerdir

Liberalizmin birey kavrayışı, kaynağını Kant'ın “aşkın özne”sinde bulur. Kant etiğinin öznesi olan aşkın özne, kararlarını tüm toplumsal koşullardan ve bağlamdan bağımsız olarak alır. Ancak bireyleri ontolojik boyuttan bütünüyle kopartan birey düşüncesi, toplulukçulara göre antropolojik açıdan kusurlar içerir. *Her şeyden önce liberal birey tarihselliğinden ve toplumsallığından kopartılmış evrensel bir figürdür. Böylesi bir antropolojinin en sert eleştirilerinden birini yapan Michael Sandel, liberalizmin bireyini etsiz-kemiksiz bir varlık, angaje olmayan köksüz bir özne(unencumbered self) ya da tamamen varoluşu bulunmayan bir ruh olarak tanımlar.*

Toplulukçu kuramcılara göre birey sosyal kurumlardan ve değerlerden önce gelmez; aksine bireyleri yaratan içinde buldukları sosyal kurumlar ve değerlerdir (Barry 2003, s. 28). Bu açıdan “Ben kimim?” sorusunun yanıtı, evrensel bir birey imgesiyle değil, bireyin kendi özel tarihiyle ilgilidir. Bireyin kimliği, içinde toplumsallaştığı ve değerlerini öğrendiği toplum tarafından yaratılan bir kimliktir. *Liberalizmin bireyin hiçbir yerde olmayışına karşın, toplulukçuların tanımındaki birey, bir toplumda varolan bireydir ve bu birey kendisinden önce topluma karakterini veren değerlerin taşıyıcısı olan gerçek bir bireydi.*

Normatif Eleştiriler

Toplulukçuların, bireylerin toplumsal değerlerin taşıyıcısı olduğuna dair argümanlarının bir diğer sonucu, evrensel etiğin olanaksızlığına ilişkindir. Liberaller doğrunun iyiye üstün olduğu iddiasını

taşırlar. Buna göre evrensel doğrular, toplumun iyilerine üstünlük taşır. Ancak bu iddia, toplulukçular tarafından büyük ölçüde eleştirilir. Toplulukçulara göre kişilik, topluluğun içindeki değerlerin paylaşımı yoluyla geliştiğinden, bu değerler ister istemez her türden doğruluk iddiasının da belirleyicisidir. Ahlak-siyaset arasındaki ilişkiye bakış açısı, liberal geleneğin savunucuları olarak düşünülenler arasında görüş ayrılıklarına yol açar.

- Hobbes ve ardılları, denge ve denetleme mekanizması olarak gördükleri siyaset alanından ahlaki dışlarlar. Onlara göre devlet, çıkarların oluşturduğu denge durumunun ifadesidir.
- Öte yandan Kant ve onun izleri çağdaş dünyada süren John Rawls çizgisindeki liberaller ise, siyaseti ahlaki niteliğiyle ele alırlar.
- Toplulukçu yaklaşım ise Aristoteles'in toplumsal yaşamın önem ve değerine ilişkin görüşlerini takip eder. İnsanın toplumsal/siyasal bir varlık olduğu iddiasından yola çıkan toplulukçular için topluluğun anlamı, yalnızca eşit ve özgür insanların bir arada bulunuşu değil, aynı zamanda paylaşılan pratik ve anlayışlardır. Bu nedenle bireylerin eylemleri toplumsal ve ahlaki uygulamalar içerisinde bir anlam taşır

Adil ve İyi Tartışması

İstisnalar olmakla birlikte, kabaca yapılan bir ayrımla, toplulukçular "iyi", liberaller ise "adalet" kavramını kuramlarının merkezine alırlar. Toplulukçuların iyyinin önceliğine dair görüşlerinin temelinde Aristoteles'in düşünceleri bulunur. Aristoteles *Politika* adlı eserinin hemen ilk cümlesinde her devletin iyi bir amaçla kurulduğunu ifade eder (Aristoteles 2004, s. 7). İyi, insanların elde etmek istediği ve bu isteklerine ulaşmak için de eylemlerine yol gösterici olarak aldığı ilkedir. Bu nedenle tüm topluluklar ve bu toplulukları kapsayan devlet, iyiyi amaç edinir. Liberaller tek gerçeklik olarak bireyi kabul ederlerken, onu her türden toplumsal değerden de ayrı kurgularlar. Bu açıdan her bireyin kendi iyisini gerçekleştirmesi, ancak adil bir koşul altında olanaklıdır. Adil koşulun tek garantisi ise, devletin yansız olmasıdır. Liberal inanç ancak yansız ve bireylere eşit mesafede duran bir devletin, tüm bireyleri kendi çıkarlarını gerçekleştirmeleri bağlamında özgür kılacağı ileri sürer. Bu noktada katılım açısından toplulukçu gelenek içerisinde iki farklı bakış açısı saptanabilir. Bunlardan ilki topluluğun geleneksel değerlerinin kabulü ve benimsenmesi anlamındaki bir katılımı gösterir. Başka bir deyişle bireyin toplulukla özdeşleşmesi, aşırı bir yorumla, ayrımcı, çatışmacı ve **totaliter** perspektifleri de beraberinde getirebilir.

Bu Özetin tamamını, Çıkmış Sorularını, Deneme Sorularını adresinize gönderiyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/siyaset-felsefesi-ii-ady212u?search=FEL304U>